

Tuggenbäcken

VATTENDRAG
VATTENVISITER

Tuggenbäcken sträcker sig ända från Gravsjön och mynnar i Umeälven strax intill Tuggens kraftstation nära Tuggensele. Bäckens är 13 kilometer lång och längs vattendraget finns flera intressanta platser att besöka.

Bäcken omgärdas av blandskog med stort inslag av björk och det är svårt att gå nära bäcken. Vattnet i bäcken är mycket klart och får en vacker svart nyans senare under dagen. Bäckens har till stor del sand-, sten- och grusbotten. Kanske ni får se den säregna flodpärlmusslan eller uttern som lever i bäcken.

Tuggengården

Konstnären Olle Blomberg stora rosa västerbottensgård står lummigt och fint vid Umeälven. Här bodde han fram till 1996 och efter hans död drivs huset som museum precis i det skick som han lämnade det. Här visas 60 års konstnärlig produktion i Blombergs hemmiljö och i varje rum finns tavlor och vackra möbler. Ateljén på övervåningen är stor och luftig med penslar, färger, dukar, skisser och ramar. Tuggengården kan besökas sommartid men även bokas året runt, efter egna önskemål.

Tuggengården

På jakt efter utterspillning

mussla! Den lilla musslan lever sedan ett utforskat liv i sand- eller grusbotten med god genomströmning av friskt vatten tills den blir större. Var rädd om Tuggenbäckens flodpärlmusslor! Vi har markerat två ställen på kartan där det finns god chans att se musslorna. Vattenkikare och ficklampa rekommenderas.

Flodpärlmusslan är fridlyst och återfinns bland rödlistade arter i Sverige.

Utter

Uttern (*Lutra lutra*) kan ses vid Tuggenbäcken om man har tur. Vid bron, vid utloppet, kan man se spillning. Går du längs bäckkanten kan du också se spår i dyn. Vintertid kan man se spår i snön. Uttern äter främst fisk och är mest aktiv under skymningen.

Skvaltkvarn

Cirka 500 meter uppströms bron finns rester av en skvaltkvarn. Kvarnen kan ses från vägen men du kan också följa markerade stigar på båda sidor om bäcken för att komma riktigt nära. Skvaltkvarnarna användes

Skvaltkvarn vid Tuggenbäcken

för att mala säd under våren och ibland under hösten. En skvaltkvarn bestod av en damm, en ränna och sedan själva kvarnhuset. I kvarnhuset fanns kvarnstenar som drevs via en störr av ett skovelhjul. I Västerbotten finns endast ett 20-tal skvaltkvarnar bevarade.

Flodpärlmusslor

Flodpärlmusslan (*Margaritifera margaritifera*) lever i bäcken och känns igen på det brunsvart-svartblå njurformade skalet. Musslans längd är mellan 10-15 cm och höjden 6-8 cm. I samband med den inventering som gjordes år 2001 hittades nästan 12 000 musslor i bäcken men man såg i princip ingen återväxt. Flodpärlmusslan blir könsmogen när den är mellan 15-20 år gammal och en flodpärlmusselhona producerar under en fortplantningsperiod 3 - 5 miljoner larver! Längs hela bäcken råder fiskeförbud då musslans larver under 8-10 månader lever som parasiter på unga öringars och laxars gälar. Undersökningar har visat att endast en mussellarv på ettthundra miljoner larver utvecklas till en

Flodmusselställe i Tuggenbäcken

Allemansrätten

Visa hänsyn och varsamhet till djuren och naturen, till de som äger marken och andra människor i naturen. Inte störa – inte förstöra. Alla kan röra sig fritt i naturen, en unik möjlighet i Sverige. I skyddade områden, som nationalparker och naturreservat finns särskilda bestämmelser. Allemansrätten kan vara begränsad men också utökad. Det kan vara förbjudet att elda, ha med sig hund eller cykla men oftast är bärrplockning tillåten. Mer information finns vid länsstyrelsen eller kommunen.

Storums
Kommun

LYCKSELE
KOMMUN

Flotning och bevattning

Tuggenbäcken är unik genom att den inte har flottats, rätats eller rensats från sten och block. Vid bäcken finns lämningar av två handgrävda kanaler som imponerande minner om forna tiders hårda arbete. Den ena, strax nordväst om Norrgård, grävdes 1928 för att leda vatten från Tuggenbäcken ner till Stormyr tjärnen för att underlätta flotningen i Gäddbäcken.

Den andra kanalen, den s.k. *Bromans vattuledning*, byggdes omkring 1850 för att bevattna myrslåttermarkerna. Kanalen är en hel kilometer lång och arbetet ska ha tagit sju år.

I dag ses kanalerna som diken eller där de helt vuxit igen som strängar med avvikande växtlighet över myrarna.

Tuggensele naturreservat (Natura2000)

Cirka en kilometer efter Tuggens kraftstation kan man köra mot Lycksele igen och bara ca 500 meter efter denna väg ligger naturreservatet som är ett fint och lättillgängligt nära vägen.

Naturreservatet har urskogskaraktär och här finns allt från gamla grova tallar blandat med granar till enstaka gamla aspar, sälg och björkar. Skogens ålder är upp till 250

Tickor på stam »

Lunglav

år. Markskiktet består av inbjudande gröna fuktiga mosstyper. Reservatet består av en blandning av våtmark, skog och fuktigare marker. Här finns gott om nedfallna träd och torrträd och många av de äldre tallarna inom reservatet bär spår från två skogsbränder. Det är ett fint område där man kan se en varierad flora och fauna.

Här hittas arter som lappticka, gränsticka, rosenticka, ullticka, doftskinn, doftticka och aspegelav.

Inom reservatet har man hittat den mycket sällsynta och rödlistade större barkplattbaggen (*Pytho kolwensis*). Arten påträffas uteslutande i granlågor. Även den missgynnade bronshjonen (*Callidium coriaceum*), hittas på ett flertal ställen inom reservatet.

Bäckmyrånget

I anslutning till Tuggenbäcken ligger skogsområdet Bäckmyrånget som utgörs av den branta nordostliga sluttningen på berget Tuggenliden. Skogen är ganska svårtillgänglig och omges av hyggen samt ungsogar. Precis där vägen korsar bäcken kan man se en bäverdamm.

Skogen består av en 130-årig granskog med inslag av tall och grov asp. Det förekommer också en del björk och sälg. Många av asparna och sälgarna är helt draperade av lunglav. Här finns även stor aspticka, rosenticka, sidensvans, tallticka, hjortticka, timmerticka, stuplav, bärdlav, nordisk stormhatt, torta, kärffibbla och ormbär.

Tuggenliden

Ytterligare en avstickare från vägen som går längs Tuggenbäcken ligger Tuggenliden. Området utgörs av toppen av Tuggenliden samt sluttningar åt öster, väster och norr. En skogsbilväg går fram till området söderifrån men här behövs starka ben eller fyrhjulsdrift för att ta sig fram.

På sluttningarna växer blandnaturskog med 100-150-åriga granar med stort inslag av asp och sälg. Träden är höga och grova. Större delen av området (norra delen) kan i det närmaste benämnas som urskog med rikligt med fallna träd. Södra delen är mer påverkad av skogsbruk och innehåller mindre död ved. I hela området finns gott om doftticka och lunglav som klar aspar och sälgar. Garnlav förekommer också allmänt i den urskogsartade delen. I skogen vid Tuggenliden finns också rosenticka, rynkskinn, lappticka, gränsticka, gammelgransskål, knottig blåslav, skrovellav, stuplav och bärdlav.

KORTA FAKTA:

Hitta hit: Tag E12 från Lycksele mot Umeå, 18 km till skylten för Tuggensele kraftstation. Efter väg 598 från Lycksele mot Gädträsk är det ca 16 km till Tuggensele naturreservat. Tredje alternativet är väg 353 till byn Knafthen 5 km söder om Lycksele och grusvägen från byavägen, till Gravsjö 4,5 km.

Parkering:

- Tuggensele NR 3-4 platser nära vägen
- Utlopp och skvaltkvarn, en plats nära bron, flera en bit längre bort.
- Flodmusselställe 1, en plats precis på vägen
- Musselställe 2, på skogsbilvägen (måste backa ut på vägen igen) bäst att parkera och sedan gå in till bäcken.
- Bäckmyrånget, 3-4 platser på vändplats (obs tjälskott i vägen, se upp!)
- Tuggenliden, 1-2 platser på toppen svårtillgängligt.

Tillgänglighet: besöks bäst barmarkssäsong

Barn: Dass: Grillplats: Stuga:

GPS: Skavltkvarn: 7154478/1647588

Övrigt: En del av platserna är ganska svårtillgängliga och det är svårt att gå stundtals.

